

Recenzný posudok habilitačnej práce

“MODERÁTOR HLAVNÁ, ALEBO VEDĽAJŠIA POSTAVA MEDIÁLNEHO PRODUKTU”

Autor: PhDr. Jaroslav BUČEK, PhD.

Recenzent: doc. PhDr. Hana Pravdová, PhD.

Autor predkladanej monografie – habilitačnej práce si zvolil výsostne aktuálnu tému. Potvrdzuje ju niekoľko dôležitých, v praxi overených faktov: náročnosť roly moderátora v televíznom médiu, zvyšujúci sa tlak na profesionalitu žurnalistu, očakávanie špecifickej odbornosti a zároveň funkčnej univerzálnosti moderátora v mediálnej praxi (univerzálnosť v zmysle širokého rozhl'adu v téme či iných témach), a z toho vyplývajúca potreba vybaviť absolventov štúdia žurnalistiky alebo mediálnych štúdií excelentnými poznatkami a zručnosťami tak, aby boli schopní na vysokej profesionálnej úrovni zvládať svoje moderátorské roly a ich poslanie.

Je nesporným faktom, že existuje celý rad zaujímavých a podnetných parciálnych, zborníkových štúdií, učebníc či kapitol v monografiách, ktoré z rôznych interdisciplinárnych hľadísk skúmajú prácu moderátora v klasických elektronických médiách (napríklad Elena Hradiská, Zora Hudíková, Helena Čertíková, Imrich Jenča a pod.). PhDr. Jaroslav Buček, PhD. sa tiež rozhodol aplikovať interdisciplinárne prístupy pri skúmaní danej problematiky. Sústredil sa na ucelenú reflexiu, spočívajúcu v aplikácii metód a poznatkov z oblastí teórie žurnalistiky, žánrológie, mediálnych štúdií, sociálnej psychológie, ako aj sociológie médií i kultúrnych štúdií. V práci ponúka aj osobitú kvalitu, ktorá je podmienená jeho bohatou osobnou skúsenosťou z moderátorskej praxe v rôzne zameraných televíznych reláciách, či praxe v redaktorských a dramaturgických pracovných pozíciách. Preukázal, že prostredníctvom vlastnej empirie je schopný excelentne mapovať aj iné, niektoré skôr skryté ako očividné momenty práce moderátora – od metodiky prípravy, cez redakčnú a štúdióvu komunikáciu s kolegami rôznych špecializácií, po umenie profesionálne komunikovať s rôznorodými množinami recipientov. Dlhoročná skúsenosť v mediálnej praxi mu uľahčila tiež selektovať a oddeliť podstatné od nepodstatného v rámci bližšieho vymedzenia, analýzy problematiky i záverov, ako aj odporúčaní do moderátorskej praxe.

Autor na základe dôkladného poznania literárnych zdrojov i potreby ujasnenia si pojmového a kategoriálneho aparátu jasne formuluje ciele monografie. Chce „predostrieť komplexný pohľad na profesiu moderátora televíznej publicistiky, ktorý dosiaľ v literatúre domácej proveniencie nie je zastúpený” a zároveň deklaruje úsilie „pomocou dostupnej literatúry, výskumov a vlastných skúseností, vytvoriť prehľad najdôležitejších komunikačných zručností v závislosti od situácie a obsahu publicistickej relácie.” (s. 6) Okrem toho, že jasne formuluje ciele a explicitne pomenúva jednotlivé oblasti záujmu bádania, naznačuje aj rámec aplikácie zamýšľaných výskumných metód. S cieľmi zreteľne korešponduje výber adekvátnych metód bádania predmetnej problematiky, ktorú štruktúruje do logicky nadväzujúcich tematických celkov, kapitol. Sústreďuje sa v nich

na rôzne situácie, postavenie či roly moderátora v procese jeho mediálnej komunikácie, či ako osobnosti vo vzťahu k obsahu komunikátu, na jeho sociálne kompetencie, na súlad obsahu televízneho produktu s formou verbálnej komunikácie, alebo analyzuje moderátora ako na hlavnú postavu mediálneho dialógu.

Pri teoretickej reflexii vymedzených tematických okruhov vhodne využíva vybrané metódy logickej analýzy, najmä indukciu, komparáciu, konkretizáciu, syntézu či zovšeobecnenie. V rámci charakterizovania profesionálnych kompetencií a charakterových vlastností moderátora sa autor opiera o výsledky prieskumu (na vzorke 800 recipientov). Kandidát v práci predložil precízne a logicky spracovaný vhľad do problematiky. Svedčí o tom vymedzenie terminologického a kategoriálneho aparátu v jednotlivých častiach teoretickej reflexie problematiky, výber relevantných zahraničných i domácich prameňov a literatúry. Preukázal schopnosť v hutnej forme pomenovať zásadné východiská jednotlivých autorov a na ich základe popísať i analyzovať jednotlivé tematické okruhy problematiky tak, aby mal dostatočnú argumentáciu na formulovanie východísk, záverov a odporúčaní.

Nespornými a hlavnými prednosťami práce sú:

- snaha o jasnú formuláciu vymedzených problémových okruhov,
  - logická nadväznosť problematiky v jednotlivých kapitolách a subkapitolách,
  - informačná nasýtenosť textu,
  - úsilie o detailnú deskripciu a precizovanie odbornej terminológie,
  - využitie aktuálnej odbornej a vedeckej literatúry a prameňov z domáceho i zahraničného prostredia.

Prínosy práce možno rozdeliť do dvoch kategórií – vedeckej (teoreticko-reflexívnej) a praktickej (edukatívnej). Na základe komplexného posúdenia vymedzených cieľov, zvolenej metodiky, jej aplikácie možno tiež konštatovať, že autor dosiahol stanovené výskumné ciele a ponúkol nové, originálne pohľady. Okrem informačne nasýtených a prehľadne usporiadaných textov je potrebné oceniť tiež kultivovanú jazykovú a stylistickú úroveň práce.

Otázky do diskusie:

- Na s. 50 tvrdíte: „Moderátor v diskusii s politikmi by mal byť hlavná postava.” Viacerí odborníci (pozri Jacz, Veľas, Čertíková, Hudíková) sa zhodujú v tom, že moderátor diskusnej politickej relácie vzhľadom na jej cieľ je hlavne hosťiteľom, t. j. mal by najmä uvádzať reláciu, vysvetľovať, dopĺňať faktami, argumentami, komentovať ich, glosovať a uzatvárať reláciu. Mal by ju iba viesť, a to tak, aby boli zodpovedané všetky relevantné otázky a aby sa v diskusii dospelo k jasným záverom. Dominantný priestor tak logicky patrí exhibícii a odpovediam hlavných protagonistov - pozvaných hostí, a nie moderátorovi. Nemal by byť moderátor skôr vedľajšou postavou, ktorá svojimi vstupmi reguluje priebeh diskusie?

- Svetoznámy moderátor CNN Larry King, ktorý počas svojej kariéry urobil desaťtisíc rozhovorov so svetovými osobnosťami, ale aj obyčajnými ľuďmi, v rozhovore s Janom Krausom počas desiateho výročia vzniku TA3 povedal:

"V súčasnosti moderuje v Spojených štátoch mnoho ľudí a častokrát sa stávajú hostia len kulisou pre moderátorov. Ale u mňa to tak nikdy nebolo. Ja som vždy považoval hosťa za

dôležitého a vždy som sa pri tom veľmi veľa naučil. Bol som len taký nástroj, cez ktorý sa hostia dostávali k divákovi tak, že som s nimi komunikoval."

Aj v slovenských médiách sa často stretávame s javom, že pre moderátora je dôležitejšia sebaaprezentácia a prezentácia jeho skúseností a zážitkov ako vytvorenie priestoru pre hosťa či odborníka a pýtanie sa za poslucháča alebo diváka. Moderátori často respondentovi podsúvajú svoje predstavy o téme vo forme sugestívnych alebo alternatívnych otázok. Ako hodnotíte tento jav na našej mediálnej scéne a aké vidíte možnosti jeho eliminácie?

Na základe posúdenia predkladanej práce odporúčam udeliť habilitantovi titul docent.

Kaplana 12. 3. 2014

Podpis recenzenta: doc. PhDr. Hana Pravdová, PhD.